

Statenbrief

Aan Provinciale Staten

Onderwerp	Landbouw en voedsel: vastgestelde visie en start uitvoeringsprogramma
Datum	20-05-2025
Documentnummer	UTSP-1800594820-286
Van	Linda Wassink-de Ligt
Telefoonnummer	+31643205474
E-mailadres	linda.wassink@provincie-utrecht.nl
Domein/opgave	LLO
Team	LVN
Portefeuillehouder	Sterk
Bijlage	Toekomst landbouw en voedsel provincie Utrecht 2050

Geachte leden van Provinciale Staten,

Essentie / samenvatting:

Op 4 maart 2025 hebben Gedeputeerde Staten het document 'Toekomst landbouw en voedsel provincie Utrecht' vastgesteld. De uitwerking van het streefbeeld en de daarin genoemde tien ambities gebeurt in een uitvoeringsprogramma landbouw en voedsel. Hierbij ontvangt u het vastgestelde streefbeeld en wordt u geïnformeerd over de start van het uitvoeringsprogramma middels een verkenning in deze brief.

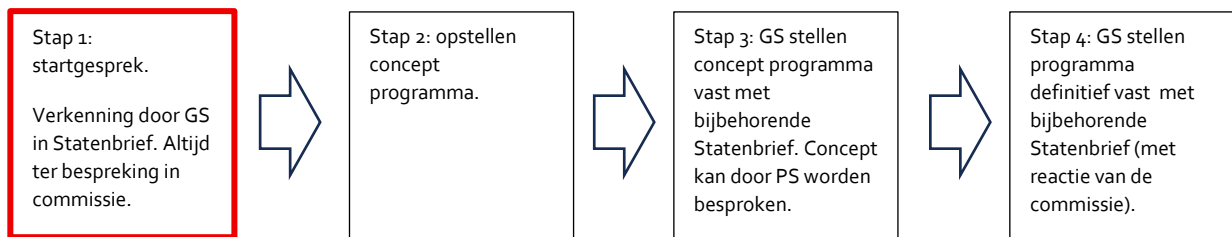
Inleiding:

Begin 2024 is gestart met het participatieve traject om te komen tot een gezamenlijk streefbeeld voor landbouw en voedsel in 2050. Dit heeft geleid tot een streefbeeld dat is opgenomen in de 'Toekomst landbouw en voedsel provincie Utrecht 2050'.

Daarna is de kaderstellende notitie 'Ambities landbouw en voedsel provincie Utrecht 2050' in twee rondes besproken in de commissie LWM, op 16 oktober 2024 en op 15 januari 2025. Op 5 februari 2025 hebben PS de kaderstellende notitie vastgesteld met daarin 10 ambities.

Nadat de kaderstellende notitie is vastgesteld, is het visiedocument 'Toekomst landbouw en voedsel provincie Utrecht 2050' aangepast op de amendementen [A25-7](#) en [A25-8A](#). Op 4 maart 2025 hebben Gedeputeerde Staten het document 'Toekomst landbouw en voedsel provincie Utrecht' vastgesteld. De definitieve versie is opgenomen in de bijlage.

Nu de visie is vastgesteld, starten we met het opstellen van een uitvoeringsprogramma landbouw en voedsel. In 2022 hebben PS de werkwijzen voor programma's en projectbesluiten vastgesteld. Volgens deze werkwijze starten we bij een programma (zoals het uitvoeringsprogramma landbouw en voedsel) met het informeren van PS middels een verkenning in een Statenbrief en een startgesprek. In deze fase zitten we nu. In onderstaande figuur ziet u het schema van de procedure die gevolgd wordt.

Doel van het uitvoeringsprogramma landbouw en voedsel

Er is veel samenhang met het Utrechts Programma Landelijk Gebied. In dat programma onder de Omgevingswet worden (integrale) doelen en kaders door PS vastgesteld. Veel van deze doelen komen neer op het agrarische erf en worden in de hele provincie aangepakt, zoals reductie van broeikasgasemissies en bevorderen van natuurinclusieve landbouw.

Wij willen met het Uitvoeringsprogramma landbouw en voedsel een programma neerzetten met heldere, strategische en operationele beleidsdoelen, welke inspanningen we daarbij inzetten en hoe we deze beleidsdoelen gaan monitoren. Het is een concretisering van het Utrechts Programma Landelijk gebied (op onderdelen die op het boerenerf landen) en van de visie landbouw en voedsel.

Het is een document dat ons helpt om de juiste dingen te doen, integraal, binnen de beschikbare capaciteit en middelen en daar effectieve programmasturing op toe te passen. Waar hiaten in de aanpak worden gezien en het blijkt noodzakelijk om die hiaten aan te vullen dan kan, op voorstel van Gedeputeerde Staten, aanvullend budget worden aangevraagd via de kadernota 2027.

Dit document is tevens de basis om externe of interne opdrachten te formuleren.

Verkenning van het uitvoeringsprogramma landbouw en voedsel

De verkenning gebeurt volgens 11 punten, waarin we u hieronder meenemen.

1- de resultaten van het voorgaande programma (indien aanwezig);

Op 24 september 2024 bent u middels een [Statenbrief](#) geïnformeerd over de [evaluatie van de Samenwerkingsagenda Landbouw](#) (SAL) en over de [evaluatie van de Voedselagenda 2021-2023](#).

2- de kaders voor het uitvoeringsprogramma;

- Omgevingsvisie provincie Utrecht
- Visie landbouw en voedsel 'Toekomst landbouw en voedsel provincie Utrecht 2050'
- Kaderstellende notitie 'Ambities landbouw en voedsel provincie Utrecht 2050'
- Amendement 1, aangenomen op 8 februari 2023 bij de bespreking van het Rekenkameronderzoek.
- Coalitieakkoord 'Aan de slag voor Utrecht'
- Kaderstellende notitie bij het concept Utrechts Programma Landelijk Gebied
- Gemeenschappelijk Landbouwbeleid – Nationaal Strategisch Programma 2023-2027 (GLB-NSP)

3- relatie met concrete doelen uit de begroting en de kadernota;

Het uitvoeringsprogramma heeft relatie met de volgende beleidsdoelen uit de begroting:

- 2.4 Duurzaamheid is een substantieel onderdeel van de Utrechtse landbouw.

Het gaat om de meerjarendoelen:

- 2.1.4 Het areaal bos is vergroot en de kwaliteit van bestaand bos is verbeterd.
- 2.4.1 De landbouw is meer circulair, natuurinclusief, klimaatneutraal en economisch rendabel
- 2.4.2 Utrechtse voedselproducenten produceren meer voor de regionale markt en Utrechtse inwoners kunnen gemakkelijker kiezen voor gezond en duurzaam voedsel.
- 2.4.3 Het ongewenst gebruik van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) is door sloop of hergebruik teruggedrongen.

4- de reikwijdte en thema's van een programma (ook in relatie tot andere programma's);

Het Utrechtse landbouw- en voedselsysteem raakt aan veel beleidsthema's waar de provincie een rol in speelt. Landbouw- en voedselbeleid wordt op EU- en Rijksniveau gemaakt, maar door de grote samenhang met de opgaven uit de andere thema's speelt de provincie toch een rol op landbouwgebied. De volgende thema's hebben impact op de landbouw en op voedsel (in willekeurige volgorde):

- Waterkwaliteit en waterkwantiteit
- Natuur en biodiversiteit (daaronder vallen ook de stikstofopgave en de bossenstrategie)
- Bodemkwaliteit
- Klimaatopgave (uitstoot broeikasgasemissies en bodemdaling)
- Circulaire samenleving (minder milieudruk, toekomstgerichte regionale economie, verwaarding van reststromen, tegengaan voedselverspilling, biobased grondstoffen)
- Klimaatadaptatie
- Dierenwelzijn (geen provincieopgave, wel een belangrijk thema)
- Vitaal landelijk gebied
- Energieopgave
- Gezonde leefomgeving
- Ondermijning.

Er is een samenhang met het Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG). De toegekende middelen bij maatregelpakket 3 (landbouw) worden in het uitvoeringsprogramma landbouw en voedsel meegenomen. Deze activiteiten dragen bij aan de doelen van het UPLG.

Ook de programmering van het GLB-NSP 2023-2027 wordt in het uitvoeringsprogramma meegenomen. Sommige onderdelen, zoals agroforestry, kleine landschapselementen en Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer, zijn elders in beleid (natuurbeleid) vastgelegd, maar landen op het boerenerf en worden in het uitvoeringsprogramma landbouw en voedsel meegenomen.

5- het beeld van eventueel uitgevoerde onderzoeken of verkennende trajecten;

Onderzoek naar de provinciale bijdrage aan landbouw- en voedseltransitie¹ van de Randstedelijke Rekenkamer uit 2022 en het daarbij aangenomen amendement 1. Het beeld is dat een goede beleidsmonitoring op landbouw- en voedselbeleid gewenst is. Ook de eerdergenoemde evaluaties Samenwerkingsagenda Landbouw en Voedselagenda worden meegenomen.

6- het beeld van de relevante trends en ontwikkelingen;

Er is veel aandacht voor de landbouw. Op allerlei manieren staat het landbouw- en voedselsysteem, de agrarische ondernemer en het verdienmodel in de belangstelling. Sinds het nieuwe kabinet is er meer aandacht voor voedselzekerheid. Ook voor de nieuwe Eurocommissaris is dat een belangrijk aandachtspunt en hij is bijvoorbeeld tegen het kunstmatig versneld afbouwen van de veestapel. Er komen echter nog geen fundamentele oplossingen of systeemveranderingen in beeld, waardoor de ontwikkeling van de landbouwsector en in het bijzonder de individuele ondernemer bijna stilligt. Er kunnen nog nauwelijks vergunningen worden verleend. Het tot nu toe ontbreken van een duidelijk perspectief vanuit het Rijk helpt het gesprek dat we in de provincie met de sector voeren niet. We focussen ons in het uitvoeringsprogramma op de zaken die we, vanuit onze rol, wel kunnen ontwikkelen, zoals de beweging van middel- naar doelsturing. Ook richten we ons op de consumentenkant, korte ketens en gezonde en duurzame ketens.

7- eventuele scenario's of dilemma's binnen het werkveld die leiden tot de keuze voor het programma;

Niet van toepassing; het opstellen en uitvoeren van een programma is een effectieve en passende werkwijze om de ambities uit de visie op landbouw en voedsel samenhangend te realiseren.

8- de planning van het programma, inclusief eventuele terinzagelegging;

De planning is om na het zomerreces een eerste conceptversie van het uitvoeringsprogramma aan GS voor te leggen. Na goedkeuring door GS, zal dit concept ter consultatie aan PS worden verzonden. Na verwerking van deze consultatie kunnen GS het definitief vaststellen.

Aangezien het geen programma is onder de Omgevingswet, is er geen terinzagelegging.

¹ [Landbouw- en voedseltransitie \(randstedelijke-rekenkamer.nl\)](https://www.randstedelijke-rekenkamer.nl)

9- beoogde wijze van participatie en duiding van participanten in het totstandkomingsproces;
Intern wordt de afstemming met andere beleidsvelden vormgegeven door een klankbordgroep die mee zal lezen en adviseren.

Rondom de visie landbouw en voedsel is een uitgebreid participatietraject gevolgd. Dit uitvoeringsprogramma zal op thema's met specifieke groepen worden besproken (bijvoorbeeld jonge boeren of fruittelers). Daarnaast kan het uitvoeringsprogramma bij de landbouwtafel (in oprichting) op de agenda worden gezet. Daarin wordt de agrarische sector in Utrecht breed vertegenwoordigd. Rondom de uitvoering van Maatregelpakket Landbouw bij het UPLG wordt ook reeds gesproken met stakeholders, zoals met de agrarische collectieven. De stakeholders hebben aangegeven graag betrokken te worden bij concrete en voor hen relevante thema's.

Vanuit de Voedselagenda hebben al twee externe stakeholdersessies plaatsgevonden. Eén werksessie specifiek voor ambtenaren van Utrechtse gemeenten om behoeften en ideeën op te halen om gezamenlijk aan sterker voedselbeleid te werken. De andere stakeholdersessie was gericht op het betrekken van agrariërs, experts, ketenpartijen en kennisinstellingen die een bijdrage kunnen leveren hoe meer lokale en duurzame voedselconsumptie en een gezonde en duurzame voedselomgeving mogelijk te maken.

In de Statenbrief bij het concept uitvoeringsprogramma (stap 3 in het schema) nemen wij op wat de betrokkenheid van de stakeholders is geweest en welke invloed dit heeft gehad op het concept programma.

10- de wijze van informeren en/of raadplegen van PS naast de mogelijkheid tot deelname aan de participatie;
U krijgt het concept uitvoeringsprogramma ter consultatie opgestuurd. De agenda van PS voor de zomer zit helemaal vol. In september kan, indien gewenst, een informatiesessie over het uitvoeringsprogramma landbouw en voedsel georganiseerd worden.

11- of er bij het programma een planMER nodig is en of de planMER van de Omgevingsvisie hiervoor voldoet.
Er is geen planMER nodig. Het betreft geen Omgevingswetprogramma.

Vervolgprocedure / voortgang:

Zoals in deze brief geschetst, krijgt u het concept uitvoeringsprogramma ter consultatie opgestuurd.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen